

Мартинюк В.П.,

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри податків та фіскальної політики
Тернопільського національного економічного університету

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ПРОГНОЗОВАНІ ОБСЯГИ НАДХОДЖЕНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ВІД МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Розглянуто процес планування і прогнозування надходження митних платежів до державного бюджету як важливий етап управління митною системою держави. Виявлено чинники впливу на розміри грошових надходжень до держбюджету, що в майбутньому дасть змогу побудувати динамічну економіко-математичну модель прогнозування розмірів бюджетних надходжень від митних платежів.

The process of planning and prediction of customs payments entries into the state budget is considered as an important stage of the state customs system management. The factors of influence on money receipts to the state budget are found out. It will make possible in the future to develop a dynamic economic and mathematic model of predicting the amounts of budget entries from customs payments.

Ключові слова: прогнозування, доходи бюджету, митні платежі, регресійний аналіз.

Одним із основних завдань наукового пошуку є не тільки розуміння сутності економічних явищ і процесів, кількісне вимірювання того, що є та було, а й передбачення того, що буде.

Етап планування і прогнозування відіграє особливу роль у процесі управління будь-якою системою, оскільки на ньому можна з певною ймовірністю передбачити стан цієї системи через певний проміжок часу, а отже, підготувати відповідні управлінські рішення для нейтралізації негативних наслідків. Водночас планування і прогнозування є найскладнішою функцією управління та активним організаційним інструментом впливу на всю систему.

Планування і прогнозування бюджетних надходжень від митних платежів є одним із найважливіших і водночас найпроблемніших етапів управління митною системою держави. Сьогодні у практичній діяльності митних органів України цьому процесу приділяється дуже мало уваги. Це пов'язано як із певною складністю, малою кількістю кваліфікованих спеціалістів із даного питання, так і з відсутністю у вітчизняній науковій літературі відповідних досліджень.

Сучасна фінансова наука має у своєму доробку фундаментальні дослідження з питань планування і прогнозування фінансових надходжень. Зокрема, загальним проблемам фінансового планування присвячено праці українських науковців О.Г. Білої, Н.І. Костіної, С.І. Юрія та російських учених Д.А. Корнілова, А.А. Папіна, А.І. Крисоватий, А.Я. Кізіма, авторський колектив Науково-дослідного інституту фінансового права Національного університету ДПС України досліджують теоретичні, методико-організаційні та практичні аспекти процесу планування

і прогнозування податкових надходжень¹. Теоретичне визначення процесу планування і прогнозування в митній службі подано в підручнику “Управління в митній службі”². Однак наукових досліджень, присвячених методологічним проблемам та можливостям планування і прогнозування надходжень до державного бюджету від митних платежів, на сьогоднішній день немає.

Метою даної статті є пошук і наукове обґрунтування чинників впливу на розміри грошових надходжень до державного бюджету, що в майбутньому дасть змогу побудувати динамічну економіко-математичну модель прогнозування розмірів бюджетних надходжень від митних платежів. Під митними платежами розуміються фінансові надходження до державної казни від мита, акцизного збору й ПДВ.

У загальному розумінні прогноз (від грец. *prognosis* — передбачення) — це науково обґрунтоване передбачення, що дає випереджальну інформацію про розвиток певних явищ, процесів, а план (від лат. *planum* — рівне місце, площа) — заздалегідь передбачений порядок, послідовність здійснення певної програми, виконання роботи тощо³. В.Д. Базилевич і Л.О. Баластрик визначають прогноз як науково обґрунтовану гіпотезу про ймовірний стан економічної системи або окремого її явища в майбутньому⁴. На їхню думку, макроекономічне прогнозування будується на вивченні закономірностей і тенденцій розвитку економічних явищ і процесів із урахуванням їх багатоваріантності, виявленні найприйнятніших альтернативних варіантів розвитку.

Узагальнюючи погляди А. Кізими та інших авторів⁵ та керуючися практичною доцільністю, можна стверджувати, що план і прогноз — це взаємодоповнюючі ланки управлінського процесу з однією принциповою відмінністю: план — це короткотермінове (як правило, на один рік) передбачення стану об'єкта (економічної системи) з конкретними завданнями й терміном їх виконання, а прогноз — довгострокове, а тому більш імовірнісне передбачення стану економічних явищ і процесів.

Хоча мито є звичайним загальнодержавним непрямим податком та, на перший погляд, плануючи і прогножуючи надходження від нього, можна застосовувати загальні для таких податків методики, детальніше вивчення даного питання показує, що на процес планування і прогнозування надходжень від митних платежів впливає ряд інших показників. Окрім оцінки динаміки ВВП, інфляції, необхідно

¹ Крисоватий А.І., Кізима А.Я. Податковий менеджмент: Навч. посіб. — Тернопіль: Карт-бланш, 2004. — 304 с.; Прогнозування податкових надходжень в перехідній економіці: проблеми методології та організації: Моногр. / В.П. Бочарніков, К.В. Захаров, М.С. Лаба та ін.; під ред. В.П. Ніколаєва. — К.: МП “Леся”, 2006. — 320 с.

² Управління в митній службі: Підруч. для студ. виш. навч. закл. / Ю.Д. Кунєв, І.М. Коросташова, А.В. Мазур, С.П. Шапошник. — К.: Центр навч. літ-ри, 2006. — 408 с.

³ Словник іншомовних слів / Уклад. Л. Пушкіт та ін. — К.: Довіра, 2000. — С. 739, 764.

⁴ Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підруч. — К.: Знання, 2007. — С. 35.

⁵ Кізима А.Я. Планування та прогнозування податкових надходжень: Навч. посіб. — Тернопіль: Воля, 2005. — 248 с.; Глівенко С.В., Соколов М.О., Теліженко О.М. Економічне прогнозування: Навч. посіб. — Суми: Університетська книга, 2001. — 207 с.

враховувати економічну активність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, кон'юнктуру міжнародної торгівлі, зміну валютного курсу, політичну ситуацію в державі, перспективи вступу країни в інтеграційні об'єднання, інші нецінові чинники зміни бази оподаткування. Усе це потрібно брати до уваги і при прогнозуванні бюджетних надходжень від ПДВ і акцизного збору, які справляються з експортно-імпортних операцій. З огляду на зазначене проблема планування і прогнозування надходжень до державної скарбниці від митних платежів є окремим напрямом наукового дослідження.

Планування і прогнозування митних платежів слід розглядати як процес визначення розміру майбутніх надходжень до бюджету, а також виявлення й мобілізації резервів та обґрунтування пріоритетних завдань щодо підвищення рівня дохідності державної казни. Даний процес являє собою управлінську діяльність держави, спрямовану на встановлення порядку формування доходів держбюджету за рахунок мита, ПДВ, акцизного збору. Слід зазначити: хоча в держбюджеті кожного року передбачаються кошти на керівництво й управління митною справою (зокрема, у 2007 році загальні витрати на ці потреби становили 1119,22 млн грн, у 2008-му — 1481,33 млн грн, у 2009-му — 1250,47 млн грн⁶), про реальне поліпшення якості управління вітчизняною митною службою сьогодні говорити поки що не доводиться.

На етапі митного планування виконуються два взаємопов'язаних завдання: 1) складання митними органами на основі наявної в них облікової та іншої інформації планів надходження митних платежів до державного бюджету; 2) складання, з урахуванням первинних планів, розпису доходів державного бюджету за рахунок мита, ПДВ і акцизного збору з експортно-імпортних операцій (це завдання повинне розв'язуватися в ході підготовки та прийняття Закону "Про державний бюджет України"). Таким чином, планування і прогнозування надходження митних платежів до бюджету України здійснюється на двох рівнях: загальнодержавному (Державна митна служба, Міністерство фінансів) та первинному (митниця).

Варто зауважити, що останнім часом користуються популярністю форсайтингові методи прогнозування⁷. Утім, їх використання потребує залучення великого числа експертів. Як зазначає Л. Федулова, форсайт ефективний насамперед для технологічних передбачень, хоча це не виключає можливості його застосування при складанні довгострокових економічних прогнозів⁸.

⁶ Про Державний бюджет України на 2007 рік: Закон України: станом на 9 липня 2007 р. // ВВР. — 2007. — № 7—8. — 66 с.; Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України: станом на 18 грудня 2008 р. // ВВР. — 2008. — № 5—6, 7—8. — 78 с.; Про Державний бюджет України на 2009 рік: Закон України: станом на 1 липня 2009 р. // ВВР. — 2009. — № 20, 21—22. — 269 с.

⁷ Федулова Л. Форсайт: сучасна методологія технологічного прогнозування // Економічне прогнозування. — 2008. — № 3, 4. — С. 107—110; Корсак К. Форсайт — забуте старе чи винахід XXI століття // Науковий світ. — 2009. — № 8. — С. 6—8.

⁸ Там само.

Найскладнішим етапом планування і прогнозування надходження митних платежів є вибір методу прогнозування. Сьогодні, за різними оцінками, налічується понад 200 його методів, однак на практиці можна використати близько 30-ти з них⁹. Як відомо, застосування кількісних методів потребує вибірових статистичних даних. При цьому для відтворення реальних взаємозв'язків, тобто побудови адекватних економіко-математичних моделей, необхідно використовувати дані, отримані в один і той самий момент часу. У протилежному випадку динаміка, властива економічним явищам і процесам, буде спотворювати реальні зв'язки між досліджуваними чинниками та розмірами бюджетних надходжень. На наш погляд, для уникнення спотворення доцільно використовувати якомога деталізованішу статистичну вибірку, зокрема щомісячні значення досліджуваних показників.

Логічно осмисливши та проаналізувавши процес і особливості планування й прогнозування бюджетних надходжень, ми вибрали для оцінки десять показників, які, на нашу думку, впливають на розмір надходжень до державного бюджету від митних платежів. Це ВВП у фактичних цінах, обсяги експорту, обсяги імпорту, офіційний курс гривні щодо долара США, офіційний курс гривні щодо євро, кредити в економіку України в національній валюті, кредити в економіку України в іноземній валюті, середньозважені процентні ставки банків за кредитами в національній валюті, середньозважені процентні ставки банків за кредитами в іноземній валюті та, звичайно, середньозважена ставка мита на імпорт.

Моніторинг бюджетних надходжень здійснюють декілька державних відомств, до того ж у статистичних довідках цей показник подається в різних варіантах (надходження до загального та (або) спеціального фонду держбюджету, включаючи податкові й неподаткові надходження, тощо). Тому на першому етапі свого дослідження ми провели структурну ідентифікацію майбутньої динамічної моделі, тобто сформувавши адекватну структуру моделі, визначивши щільність зв'язку, перевірили відповідність побудови регресійної моделі дійсності. Для цього з однорідної статистичної інформації було вибрано статистику за докризовий період (включаючи серпень 2008 року), оскільки подальші макроекономічні коливання спотворюватимуть реальні зв'язки між досліджуваними показниками. З використанням електронних таблиць MS EXCEL було проведено багатофакторний регресійний аналіз відібраних макроекономічних показників і розміру бюджетних надходжень у розрізі повноти і джерел моніторингу (табл. 1). Результати аналізу наведено в табл. 2.

Як свідчать результати проведеного аналізу взаємозв'язку вибраних економічних показників і розміру бюджетних надходжень (табл. 2), найвищі коефіцієнти детермінації отримано при визначенні взаємозв'язку чинників і показника фактичних

⁹ Розвиток секторів і товарних ринків України / К.В. Гуменюк, Т.П. Загорська, І.Г. Костирко та ін.; за ред. В.О. Точіліна. — Ужгород: ІВА, 2001. — 400 с.

Таблиця 1. Значення результативних показників — розмірів бюджетних надходжень у 2007-му — серпні 2008 року

Місяць/рік	Фактичні грошові надходження до загального фонду державного бюджету України, млн грн*	Виконання державного бюджету України, млн грн**		
		Всього доходів	Податкові платежі	Митні платежі
	Варіант А	Варіант В	Варіант С	Варіант D
01/2007	7580,4	9648,8	7019,6	3468,45
02/2007	9130,3	11 467,5	8214,1	3841,60
03/2007	9434,8	12 423,8	8294,8	4532,41
04/2007	9217,1	12 149,9	7921,6	4594,92
05/2007	11 489,3	13 960,2	10 743,2	1122,29
06/2007	9300,2	11 691,3	8516,2	4590,94
07/2007	9388,0	40 938,0	32 046,7	4340,72
08/2007	12 852,1	-12 410,0	-11 354,0	4513,46
09/2007	8433,9	13 855,8	7921,3	3931,20
10/2007	10 704,0	13 711,0	9812,5	5220,67
11/2007	14 340,4	19 989,7	14 133,2	5323,36
12/2007	14 230,7	18 516,6	13 401,6	5339,50
01/2008	11 210,5	13 949,8	9473,7	5031,99
02/2008	14 166,3	17 328,5	13 588,9	7608,41
03/2008	12 117,1	15 451,6	11 405,0	8458,07
04/2008	14 005,3	19 545,2	13 519,4	10 510,92
05/2008	19 544,7	23 088,1	18 436,9	9098,84
06/2008	12 375,0	15 469,9	11 298,2	7831,99
07/2008	14 788,6	22 172,75	16 966,3	9264,22
08/2008	21 406,8	22 172,75	16 966,3	8676,49

* За даними Державного казначейства України.

** За даними Міністерства фінансів України.

Джерело: згруповано автором на основі даних офіційного сайту Державного казначейства України (<http://www.treasury.gov.ua>); офіційного сайту Міністерства фінансів України (<http://www.minfin.gov.ua>).

грошових надходжень до загального фонду держбюджету (варіант А, $r^2 = 0,987306624$) та показника виконання держбюджету за митними платежами (варіант D, $r^2 = 0,98950671$). Одержані результати математично підтверджують припущення про те, що вибрані нами для дослідження чинники є основними щодо впливу на розмір бюджетних надходжень. Іншими словами, 98,7 % варіації бюджетних надходжень зумовлено варіацією відібраних чинників, а коефіцієнт залишкової детермінації ($1 - 0,987306624$) вказує на те, що лише 1,3 % варіації бюджетних надходжень пояснюється дією інших чинників. Отже, можна зробити висновок про адекватність і об'єктивність структури обраної нами моделі для планування надходження митних платежів. Оскільки предметом даного дослідження є митна система, для подальших розрахунків залишимо показник виконання держбюджету за митними платежами, коефіцієнт детермінації за яким більший від варіанта А.

Таблиця 2. Результати регресійного аналізу досліджуваних показників

Регресійний аналіз взаємозв'язку чинників і результативного показника А	Регресійний аналіз взаємозв'язку чинників і результативного показника В	Регресійний аналіз взаємозв'язку чинників і результативного показника С	Регресійний аналіз взаємозв'язку чинників і результативного показника D
$a_1 = 0,0485$ $Sa_1 = 0,07303$	$a_1 = 0,22851$ $Sa_1 = 0,4117$	$a_1 = 0,1576$ $Sa_1 = 0,3391$	$a_1 = -0,03412$ $Sa_1 = 0,032884$
$a_2 = 2,5578$ $Sa_2 = 2,9234$	$a_2 = -2,7195$ $Sa_2 = 16,4827$	$a_2 = -1,2845$ $Sa_2 = 13,5745$	$a_2 = -1,9502$ $Sa_2 = 1,316344$
$a_3 = -0,7596$ $Sa_3 = 1,8442$	$a_3 = 0,20911$ $Sa_3 = 10,3978$	$a_3 = 0,2185$ $Sa_3 = 8,5632$	$a_3 = 1,9837$ $Sa_3 = 0,830392$
$a_4 = 307,07$ $Sa_4 = 143,91$	$a_4 = -223,92$ $Sa_4 = 811,37$	$a_4 = -110,26$ $Sa_4 = 668,21$	$a_4 = -35,23$ $Sa_4 = 64,79763$
$a_5 = 15,68$ $Sa_5 = 64,9511$	$a_5 = 339,591$ $Sa_5 = 366,208$	$a_5 = 243,27$ $Sa_5 = 301,59$	$a_5 = -19,03$ $Sa_5 = 29,2461$
$a_6 = 0,0409$ $Sa_6 = 0,1269$	$a_6 = -0,3452$ $Sa_6 = 0,7155$	$a_6 = -0,2308$ $Sa_6 = 0,5893$	$a_6 = -0,0318$ $Sa_6 = 0,057145$
$a_7 = -0,3089$ $Sa_7 = 0,1827$	$a_7 = -0,1977$ $Sa_7 = 1,0302$	$a_7 = -0,2128$ $Sa_7 = 0,8485$	$a_7 = 0,0988$ $Sa_7 = 0,082279$
$a_8 = 89,0411$ $Sa_8 = 1277,6$	$a_8 = 1657,81$ $Sa_8 = 7203,16$	$a_8 = 1470,60$ $Sa_8 = 5932,22$	$a_8 = 1599,56$ $Sa_8 = 575,2592$
$a_9 = -393,63$ $Sa_9 = 2444,9$	$a_9 = 5470,86$ $Sa_9 = 13 785,3$	$a_9 = 3464,30$ $Sa_9 = 11 352,9$	$a_9 = -1770,66$ $Sa_9 = 1100,920$
$a_{10} = -22 230,1$ $Sa_{10} = 8530,3$	$a_{10} = -20 815,1$ $Sa_{10} = 48 095,9$	$a_{10} = -18 314,4$ $Sa_{10} = 39 609,7$	$a_{10} = 3943,93$ $Sa_{10} = 3841,038$
$r^2 = 0,987306624$	$r^2 = 0,803013249$	$r^2 = 0,76264095$	$r^2 = 0,98950671$

Примітка: $a_1, a_2, a_3, a_4, a_5, a_6, a_7, a_8, a_9, a_{10}$ — коефіцієнти регресії чинників впливу на розмір бюджетних надходжень, які вказують на ступінь впливу відповідного чинника на результативний показник за фіксованого стану решти чинників; $Sa_1, Sa_2, Sa_3, Sa_4, Sa_5, Sa_6, Sa_7, Sa_8, Sa_9, Sa_{10}$ — дисперсії коефіцієнтів регресії для чинників впливу на розміри бюджетних надходжень; r^2 — коефіцієнт детермінації.

У свою чергу, порівняно низькі коефіцієнти детермінації за двома іншими варіантами (варіант *B*, $r^2 = 0,803013249$; варіант *C*, $r^2 = 0,76264095$) можна пояснити недоліками формування звітних статистичних даних вітчизняними державними відомствами. Так, серед наведених у табл. 1 даних привертають увагу цифри за липень і серпень 2007 року. В липні рівень виконання держбюджету доволі високий (40 938,0 і 32 046,7 млн грн відповідно), а вже в серпні показники виконання бюджету зі знаком “мінус”. Це зумовлено практичними особливостями виконання фіскальними органами показників наповнення державної скарбниці: часто трапляється, що в попередніх періодах суб'єкти господарювання перераховують податки й обов'язкові платежі авансом у рахунок наступних періодів. Як наслідок, отримуємо статистичну інформацію, котра не відповідає об'єктивній дійсності.

У результаті проведених розрахунків одержуємо таку регресійну модель:

$$\hat{Y}(x_1, x_2, \dots, x_{10}) = -0,03417x_1 - 1,95023x_2 + 1,983705x_3 - 35,231x_4 - 19,0282x_5 - 0,0318x_6 + 0,09877x_7 + 1599,6x_8 - 1770,7x_9 + 3943,9x_{10},$$

де $\hat{Y}$ — прогнозоване значення бюджетних надходжень від митних платежів; $x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6, x_7, x_8, x_9, x_{10}$ — задані чи прогнозовані значення відібраних економічних чинників.

На наступному етапі дослідження ми спробували відкинути менш значимі чинники розміру бюджетних надходжень від митних платежів. Для цього ми поступово вилучали з моделі окремі економічні показники. З математичної точки зору, чинник є малозначимим, якщо значення його коефіцієнта регресії менш ніж удвічі більше за значення дисперсії. Проведені розрахунки показали, що при постійно високих коефіцієнтах детермінації не можна отримати результат, який чітко показував би основні й малозначимі чинники.

Тоді ми спробували графічно проаналізувати залежності між досліджуваними показниками з метою визначення форми зв'язку. Було встановлено, що між більшістю чинників і розмірами бюджетних надходжень від митних платежів існує лінійна форма зв'язку, однак між такими чинниками, як офіційний курс гривні щодо долара США та середньозважені процентні ставки банків за кредитами в іноземній валюті, спостерігається квадратична форма зв'язку. Тож ми спробували підняти значення даних показників до квадрата й перерахувати модель. І хоча загалом результати проведеного аналізу помітно поліпшилися, вважати їх задовільними не можна.

Відсутність позитивного результату може бути спричинена використанням різних одиниць виміру економічних показників, які впливають на розмір бюджетних надходжень від митних платежів. Зокрема, деякі показники подані у грошових одиницях виміру (ВВП у фактичних цінах, обсяги експорту й імпорту, офіційний курс національної грошової одиниці, обсяги кредитування національної економіки), інші — у відсотках (середньозважені процентні ставки банків за кредитами,

Податкова політика

середньозважена ставка мита на імпорту). У такому разі доцільно привести значення всіх чинників до співмірних величин, тобто нормувати їх у величини від 0 до 1 за формулою:

$$\tilde{x} = \frac{x_i - x_i^{\min}}{x_i^{\max} - x_i^{\min}},$$

де $\tilde{x}$ — нормоване значення x ;

$x_i^{\min}$ — мінімальне значення x ;

$x_i^{\max}$ — максимальне значення x .

Перерахувавши нашу модель, поступово відкидаючи малозначимі чинники, отримуємо бажаний результат (табл. 3).

Таблиця 3. Кінцеві результати регресійного аналізу

Розрахункові величини	Експорт	Імпорт	Кредити в іноземній валюті	Проц. ставка банків за кредитами в нац. валюті	Проц. ставка банків за кредитами в іноз. валюті	Ставка мита на імпорту
$a_1, a_2, \dots, a_{10}$	-5877,881	6962,378	3215,812	5501,659	-1655,821	3647,176
$sa_1, sa_2, \dots, sa_{10}$	3186,285	2827,722	1521,03	1574,819	1084,197	645,60791
r^2	0,9877267					

Примітка: сірим кольором виділено малозначимі чинники, в яких коефіцієнт регресії менш ніж удвічі більший за значення дисперсії.

Як видно з табл. 3, значний вплив на розмір грошових надходжень до держбюджету від митних платежів за аналізований проміжок часу чинять такі економічні показники із десяти відібраних нами:

— обсяги експорту. Обернено-пропорційна залежність між цим показником і розміром бюджетних надходжень від митних платежів, на перший погляд, виглядає абсурдною, однак при вдумливому вивченні даної залежності видно, що математичні розрахунки показують цілком логічні практичні особливості: існування нульової ставки ПДВ щодо експортних операцій призводить до зменшення надходжень до державної скарбниці від митних платежів;

— обсяги імпорту;

— кредити, надані в економіку України в іноземній валюті. Як свідчать отримані результати, доступ суб'єктів ЗЕД до кредитних ресурсів дає їм змогу розвивати свій бізнес, а отже, збільшувати розмір імпорту. Не випадково на обсяг бюджетних надходжень впливає саме розмір наданих кредитів у іноземній валюті, адже відомо, що останніми роками кредитування в національній валюті було менш популярним;

— середньозважені процентні ставки банків за кредитами в національній валюті;

— середньозважені процентні ставки банків за кредитами в іноземній валюті. Привертає увагу те, що саме між ставками банків за кредитами в іноземній валюті й розмірами бюджетних надходжень існує обернено-пропорційна залежність.

Це ще раз свідчить, що кредитування в національній валюті стосувалося переважно споживчого сектору. А невелика вагомість даного показника знову доводить необхідність відкриття бізнесові доступу до кредитних ресурсів, оскільки сплачувані суб'єктами господарювання банкам проценти незначно впливають на розмір бюджетних надходжень;

— середньозважена тарифна ставка на імпорт. Хоч останніми роками значення цього показника систематично змінюється в бік зменшення, ставка мита, як засвідчили результати аналізу, є визначальною у формуванні державних доходів.

У кінцевому підсумку рівняння регресії набуде вигляду:

$$\hat{Y}(\tilde{x}_1, \tilde{x}_2, \dots, \tilde{x}_6) = -5877,881\tilde{x}_1 + 6962,378\tilde{x}_2 + 3215,812\tilde{x}_3 + 5501,659\tilde{x}_4 - 1655,821\tilde{x}_5 + 3647,176\tilde{x}_6.$$

Отримане рівняння регресії є саме тією емпіричною формулою, яка дає змогу не тільки апроксимувати сукупність статистичних даних, а й екстраполювати знайдену залежність на майбутні проміжки часу. Тому у своїх подальших наукових дослідженнях ми спробуємо на основі отриманої залежності спрогнозувати розміри доходів державного бюджету від митних платежів.